

Beslutningsforslag nr. B 107. Fremsat den 30. april 2002 af Tórbjørn Jacobsen (TF)

Forslag til folketingsbeslutning

om anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret

Folketinget opfordrer regeringen til at erklære over for de Forenede Nationer (FN), at Færøernes folk har ubegrænset selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

Bemærkninger til forslaget

Det færøske folk bor i et velafgrænset landområde fjernt fra Danmark.

Historisk havde Færøerne helt frem til begyndelsen af det 19. århundrede mere til fælles med Norge end med Danmark, og også i nyere tid har den historiske udvikling været meget forskellig på Færøerne og i Danmark.

Administrativt har Færøerne altid haft en særstilling i forhold til det norske og senere det danske rige.

Juridisk har Færøerne en ældgammel særstilling og har aldrig været en fuldt integreret del af Danmarks jurisdiktion. Det færøske folk har heller aldrig vedtaget eller anerkendt den danske grundlov som sin egen grundlov. Den danske stat satte i 1850 ensidigt den danske grundlov i kraft for Færøerne. Denne fremgangsmåde for indlemmelse af et oversøisk territorium i en stat anerkendes ikke i henhold til folkeretten, de retsregler, der gælder i indbyrdes forhold mellem stater. Dertil kommer, at et flertal af den færøske befolkning i 1946 stemte for løsrivelse fra Danmark, men beslutningen blev tilsidesat af den danske regering.

Politisk er der klar forskel mellem Danmark og Færøerne mht. både partifordeling og politiske institutioner.

Økonomisk er der stor forskel mellem Færøerne og Danmark.

Kulturelt er der også stor forskel mellem Færøerne og Danmark mht. både sprog og andre kulturelle kendetegn.

Færing er altid opfattet sig selv som et eget folk.

Disse forhold gør, at den færøske befolkning opfylder alle de kriterier, som folkeretten sætter for at være en nation, et folk, i folkeretlig henseende.

Disse forhold gør også, at den danske stat ikke med rette kan påstå over for det internationale samfund, at det færøske folk ikke har selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Det færøske folk har krav på at blive anerkendt som et selvstændigt folkeretligt subjekt.

Disse forhold gør også, at det færøske folk har krav på at få anerkendt sin ubegrænsede selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Det vil sige, at det er

det færøske folk – ikke den danske statsmagt – der er højeste myndighed, når det gælder spørgsmålet om, hvilken fremtidig politisk og retlig stilling, det færøske folk måtte vælge.

Alligevel har den danske statsmagt – uvist af hvilke grunde – vægret sig ved at anerkende dette ubestridelige faktum over for det internationale samfund. I adskillige meddelelser til FN omtales Færøerne ikke som andet end et dansk »folkesamfund« (community). Begrebet »folkesamfund« eksisterer ikke i folkeretten.

Sidst vi oplevede, at denne manglende anerkendelse fik direkte og konkrete negative konsekvenser, var, da Færøernes landsstyre og Poul Nyrup Rasmussens danske regering forhandlede om en ny traktat mellem landene, der skulle give Færøerne suverænitet. Et ønske, som et flertal på 60 pct. af Lagtingets repræsentanter støttede.

Idet han nægtede at anerkende det færøske folk som et folkeretligt subjekt, der har fuld selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten, insisterede Poul Nyrup Rasmussen på, at forhandlinger med Færøerne om færøsk suverænitet var et rent dansk indenrigspolitisk anliggende.

Dermed havde man en situation, hvor en stats regering forhandlede med sine undersåtter. Der var ingen ligestilling mellem de to forhandlingsparter, der som bekendt havde fuldstændig forskellige målsætninger. Dermed havde man også en situation, hvor Færøernes landsstyre ingen rettigheder havde overhovedet for at få skabt ligestilling mellem de forhandlende parter.

Da landsstyret, efter at utallige aftaler var blevet brudt, forsøgte at spørge FN om fremgangsmåden, når FN er observatør under sådanne forhandlinger, reagerede regeringen med at meddele FN, at Færøerne kun var et »folkesamfund« uden nogen rettigheder til at optræde på det folkeretlige plan.

Da Islands statsminister tilbød sig som observatør, blev også det blankt afvist.

Og da Færøernes landsstyre forsøgte at komme i forbindelse med NATO for at få klarlagt nogle vigtige forhold, stillede den danske regering sig også hindren-

de i vejen. I stedet blev der givet landsstyret oplysninger om sikkerhedsforhold, der var direkte forkerte. Man hindrede altså landsstyret i at få adgang til fakta og gav vildledende oplysninger i stedet.

Alt dette var brud på de rettigheder, som det færøske folk har. Det færøske folk har, som folk i henhold til folkeretten, visse rettigheder på internationalt plan. Bl.a. ret til at stille opklarende spørgsmål til organisationer som FN og NATO.

Resultatet af Nyrupregeringens fremgangsmåde var, at det var umuligt at forhandle. Forhandlingerne kollapsede derfor til sidst.

Den nye statsminister er desværre kommet med udtalelser, der giver det indtryk, at heller ikke han anerkender det ubestridelige faktum, at det færøske folk er en nation, et folkeretligt subjekt, og at det færøske folk har ubegrænset selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Han har således flere gange udtalt, at såfremt det færøske folk fremkommer med et ønske derom, vil Folketinget tage stilling til, om Færøerne kan oprettes som suveræn stat. Det vil sige, at Folketinget – og ikke det færøske folk – ifølge statsministeren er øverste myndighed i denne sag.

Da han onsdag den 17. april i folketingsalen blev spurgt, om han kunne anerkende, at det færøske folk er et folkeretligt subjekt med fuld selvbestemmelsesret, var svaret ligeledes benægtende.

Forslagsstilleren finder det meget beklageligt, at dette skal være den danske stats holdning i 2002. For denne holdning er et meget klart brud på det færøske folks rettigheder. Den er også i kollision med de demokratiske grundprincipper i vor del af verden.

Danske statsministre kan ikke tilbagevise denne kritik ved gentagne gange at sige, at et ønske fra Færø-

erne vil blive respekteret af Folketinget. Det drejer sig jo i første omgang om retten til at få en ligeværdig forhandlingssituation. Det fik Færøerne ikke i 2000. I næste omgang drejer det sig om, at det færøske folk er øverste myndighed i denne sag. En selvbestemmelsesret, der beror på goodwill fra det danske Folketing, er ikke selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

Forslagsstilleren vil erindre om, at under lagtingsdebatten om forslaget om det færøske folks selvstyre, der blev vedtaget i 2001, gav samtlige lagtingspartier til kende, at de deler den opfattelse, at det færøske folk har omtalte selvbestemmelsesret.

Forslagsstilleren vil også tillade sig at erindre om, at Danmark i 1975 – sammen med 34 andre lande i Europa og Nordamerika – vedtog Helsinki-slutakten om samarbejde og sikkerhed, hvor følgende bestemmes:

»Med hjemmel i princippet om nationernes ligeberettigelse og deres selvbestemmelsesret har alle nationer altid ret til, i fuld frihed, når de vil, og som de ønsker sig, at tage afgørelse om deres indre og ydre politiske stilling, uden indblanding udefra, og efter eget ønske at fremme deres politiske, økonomiske, sociale og kulturelle udvikling.«

Når der tales om retten til at bestemme sin »ydre politiske stilling«, menes der naturligvis hermed retten til at oprette sin egen stat. Det er det samme som folkerettens bestemmelse om »external self-determination« – altså, at en nation, som øverste myndighed, har ret til at træffe denne afgørelse.

Forslagsstilleren ser ingen saglig begrundelse for, at den færøske nation skal falde udenfor, når Helsinki-slutakten taler om »alle nationer«.

Derfor opfordrer han Folketinget til at vedtage folketingsbeslutningen.

Skriftlig fremsættelse

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Jeg tillader mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret.
(Beslutningsforslag nr. B 107).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.